

2018-05-24
S2018/03240/FST (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att utveckla och sprida en modell för ett standardiserat insatsförlopp efter diagnosticering av demenssjukdom

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla och sprida en modell riktad till kommuner och landsting för ett standardiserat insatsförlopp efter diagnosticering av demenssjukdom.

I uppdraget ingår att:

- ge exempel på hur samverkan mellan relevanta verksamheter inom landsting och kommuner kan utformas.
- inom ramen för modellen närmare belysa hur samverkan inom verksamheter kan ske på olika nivåer, både mellan olika yrkesgrupper men också på organisatorisk nivå. I detta ska arbetet med patientkontrakt beaktas.
- Socialstyrelsen i uppdragets genomförande ska inom ramen för modellen beakta möjligheten att inkludera insatser för att minska risken för att våldsamma situationer uppstår kring personer med demenssjukdom.
- Socialstyrelsen i uppdragets genomförande ska inom ramen för modellen beakta möjligheten att informera om framtidsfullmakter.
- modellen ska bidra till en jämställd och jämlik vård och omsorg om personer med demenssjukdom.

Socialstyrelsen ska vid genomförandet av uppdraget föra dialog med Sveriges Kommuner och Landsting, utredningen om Samordnad utveckling för god

och nära vård (S 2017:01) samt andra relevanta aktörer såsom företrädare för professions- och patientorganisationer.

Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda 2 000 000 kronor. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:2 Vissa statsbidrag inom funktionshindersonrådet, anslagsposten 6 Försöksverksamheter m.m. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska lämnas senast den 1 december 2018. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2019. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning lämnas till Kammarkollegiet. Rekvisition, återbetalning och redovisning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Socialstyrelsen ska senast den 1 mars 2019 lämna in en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

I Sverige lever idag mellan 130 000 och 150 000 personer med en demenssjukdom och varje år insjuknar mellan 20 000 och 25 000 personer i en demenssjukdom. Sedan starten 2007 har mer än 65 000 personer inkluderats i Svenska Demensregistret, SveDem, i samband med att de erhållit en demensdiagnos. Majoriteten, 59 procent, är kvinnor, vilket bland annat beror på att kvinnor lever längre än män och att demenssjukdomar, i synnerhet alzheimers sjukdom, är vanligare bland kvinnor.

En demenssjukdom är idag inte möjlig att bota men det går att med olika vård- och omsorgsinsatser lindra symtom, underlätta vardagen och förbättra livskvaliteten för personer med demenssjukdom och deras anhöriga.

Det finns utmaningar inom området samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst på alla nivåer när det gäller personer med demenssjukdom. Den problematik som oftast förmedlas handlar om samverkan mellan landsting och kommun på övergripande nivå som resulterar i svårigheter i den patientnära situationen. Som stöd för det personcentrerade och multiprofessionella teamarbetet har många kommuner skapat så kallade demens-team, som kan vara ett multiprofessionellt team med särskilda uppgifter

kopplat till demenssjukdomar, till exempel utbildning, samordning och individuella stödinsatser.

Att få diagnosen demenssjukdom, innebär att en person får veta att hon eller han har en dödlig sjukdom som på sikt kommer att påverka kognitiva funktioner som till exempel minne, planeringsförmåga och uppfattning av omvärlden. Socialstyrelsen påvisar i En nationell strategi för demenssjukdom – Underlag och förslag till plan för prioriterade insatser till år 2022 att det idag finns påtagliga brister hos både hälso- och sjukvården och socialtjänsten när det gäller att följa upp individens sjukdomsutveckling.

Äldre kvinnor och män med en demenssjukdom är särskilt utsatta för risker för våld. Sjukdomen kan även i vissa fall ta sig uttryck i beteendemässiga och psykiska symptom och leda till våldssituationer. Sådana situationer kan undvikas med tillräcklig kunskap och stöd.

Sedan den 1 juli 2017 gäller lagen (2017:310) om framtidsfullmakter. Den ger enskilda en möjlighet att utse någon som kan ha hand om deras personliga och ekonomiska angelägenheter om de senare i livet inte själva kan det. I begreppet personliga angelägenheter ingår frågor om socialtjänst, till exempel att fullmaktsgivaren har ett lämpligt boende, hemtjänst eller kontaktperson. Till personliga angelägenheter hör också att hjälpa fullmaktsgivaren i sina kontakter med hälso- och sjukvården och den sociala omsorgsverksamheten.

Närmare om uppdraget

Syftet med uppdraget är att underlätta för kommunerna och landstingen att organisera vården och omsorgen om kvinnor och män med demenssjukdom på ett sätt som säkerställer god kvalitet i alla led. En modell för standardiserat insatsförlopp efter diagnosticering av demenssjukdom kan bidra till kontinuitet i vården och omsorgen och innebära att en person med en demenssjukdom sammanhållet erbjuds rätt stöd och rätt insatser vid rätt tidpunkt under hela sjukdomsförloppet. Modellen kan även leda till ökad trygghet för personen med en demenssjukdom och till såväl trygghet som avlastning för dennes närstående och anhöriga, varav döttrar ofta tar ett stort ansvar.

En modell för ett standardiserat insatsförlopp efter diagnosticering av demenssjukdom kan bidra till ökad jämlikhet och jämställdhet i vården och omsorgen för kvinnor och män som har demenssjukdom.

Modell för standardiserat insatsförlopp ska syfta till att ge hälso- och sjukvården och socialtjänsten ökat stöd vid samverkan och att arbeta systematiskt kring den enskilde. I detta arbete ska patientkontrakt beaktas. Patientkontrakt är en samordnad vårdplan som ska underlätta samordningen av vård- och omsorgsinsatser för personer med omfattande och komplexa vårdbehov. Regeringen har ingått en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om insatser för att förbättra tillgängligheten och samordningen i hälso- och sjukvården (S2017/07321/FS), den så kallade patientmiljarden, som bl.a. syftar till att stimulera införandet av patientkontrakt.

Genom samverkan och samordning kring den enskilde kan många problem och risker förebyggas och förekommas, t.ex. genom att i ett tidigt skede av demenssjukdomen ge information om vilka stöd som finns och ta upp olika frågor. Det kan även handla om att exempelvis informera om vikten av levnadsberättelser för att säkra en individanpassad vård och omsorg för en person med en demenssjukdom.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Jan Rehnberg

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevisionen
Finansdepartementet/BA
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/EKOL
Kammarkollegiet